

Diskussionsunderlag 2 – program för ny RUFSS

Vid nämndsammanträdet för tillväxt- och regionplanenämnden 16 april 2015 kommer vi att diskutera frågor kopplat till arbetet med ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Vi gör det utifrån fyra områden; klimatfärdplan, hållbar landsbygdsutveckling, storregionala perspektiv samt konsekvensbedömning av planen.

Detta underlag är tänkt för diskussion vid sammanträdet, inte för beslut. Förvaltningen vill med diskussionen lyfta några arbetshypoteser under pågående arbete. Under sammanträdet diskuterar vi underlaget utifrån fem frågeställningar;

- 1) *Ska vi sträva efter att vara "en region utan nettoutsläpp av växthusgaser 2050", eller ska vi ha en högre målsättning - till exempel "en region helt utan direkta klimatutsläpp som strävar efter att ha så låg klimatpåverkan som möjligt även globalt"?*
- 2) *Vilka ser ni som de viktigaste utmaningarna för landsbygden, att hantera i kommande RUFSS?*
- 3) *Utifrån landsbygdens utmaningar, är utveckling av noder och stråk en lämplig utvecklingsriktning?*
- 4) *Vilka ÖMS/storregionala frågor och processer är framför allt viktigt att utveckla från Stockholmsregionens perspektiv?*
- 5) *Påverkar klimatfärdplan, hållbar landsbygd samt storregionala frågor målen i en ny RUFSS och i så fall hur?*

Klimatfärdplan

I budget för 2014 fick förvaltningen i uppdrag att inleda arbetet med en regional klimatfärdplan för hur regionens klimatmål för 2030 ska nås, samt hur Stockholmsregionen kan vara utan nettoutsläpp av växthusgaser till 2050. Arbetet med att ta fram en klimatfärdplan görs som en del i arbetet med ny RUFSS och till att börja med har en nulägesanalys genomförts. En backcastingstudie har inletts, för att se till vilka vägval som är nödvändiga

att göra för att nå målet om en region utan klimatutsläpp 2050. Den genomförs under våren 2015.

Nulägesanalysen visar att Stockholmsregionens direkta utsläpp sjunker. Tack vare den förtätning som sker och vår låga andel industrier har vi relativt låga utsläpp inom regionen, och genom den utfasning som sker av fossila bränslen i uppvärmning och el minskar växthusgasutsläppen per capita och totalt i regionen. Samtidigt är Stockholmsregionens externa utsläpp fortsatt mycket höga varför det är viktigt att diskutera vad som kan göras för att minska regionens påverkan också i ett globalt perspektiv, något som också framkom i aktualitetsarbetet. Dessutom är utmaningen att minska växthusgasutsläppen inom transportsektorn fortsatt stor.

Diskussionsfråga till nämndsammanträdet

- 1) *Ska vi sträva efter att vara "en region utan nettoutsläpp av växthusgaser 2050", eller ska vi ha en högre målsättning – till exempel "en region helt utan direkta klimatutsläpp som strävar efter att ha så låg klimatpåverkan som möjligt även globalt"?*

Hållbar landsbygdsutveckling

Förvaltningen har fått i uppdrag att i större utsträckning inkludera landsbygdens förutsättningar och behov i kommande RUF.

Befolkningstillväxten, urbaniseringen, den ökade konkurrensen om mark, ett hårt tryck på miljön från den växande stadsbygden, svårigheter att tillgodose behov av infrastruktur och kollektivtrafik samt behov av privat och offentlig service i glesa miljöer är exempel på utmaningar som behöver hanteras för landsbygden. RUF 2010 ger inte en tillräckligt bra vägledning för bebyggelse- och infrastrukturutvecklingen på landsbygden, bortom de regionala stadskärnorna. Förvaltningens arbetshypotes är att nästkommande RUF bör peka ut dels en bebyggelseutveckling som baseras på samlad bebyggelse i noder och stråk på landsbygden, dels redovisa förhållningssätt till vad som bedöms vara en hållbar markanvändning. Noder skulle komplettera de redan utpekade regionala stadskärnorna och skapa bättre förutsättningar för privat och offentlig service samt kunna bidra till en långsiktigt mer hållbar utveckling.

Detta ligger i linje med vad som uttrycks i kommunala översiktsplaner samt i aktualitetsbedömningen av RUF 2010. Ett förslag om var dessa noder och stråk bör utvecklas, samt hur många som ska pekas ut, tas fram under

hösten i dialog med berörda aktörer för att sedan bli en del av vårens samrådsförslag.

Det krävs en bättre planering av markanvändningen för en hållbar landsbygdsutveckling. Kunskapen om både markens användning och kvalitet på landsbygden brister i dag. Förvaltningen vill i arbetet med nästkommande plan ta fram mer kunskap kring de frågorna för att framöver bättre kunna värna exempelvis högvärdig jordbruksmark i regionen.

Diskussionsfrågor till nämndsammanträdet

- 2) *Vilka ser ni som de viktigaste utmaningarna för landsbygden, att hantera i kommande RUFSS?*
- 3) *Utifrån landsbygdens utmaningar, är utveckling av noder och stråk en lämplig utvecklingsriktning?*

Storregionala perspektiv – östra Mellansverige

I yttranden över aktualitetsbedömning av RUFSS 2010 var den tydliga uppfattningen från övriga delar av östra Mellansverige att de storregionala frågorna nu behöver behandlas som en genuint gemensam planering. Under 2014 genomfördes en studie av förutsättningarna för en samordning av RUFSS- och RUP-processer i östra Mellansverige, vad gäller såväl tid som innehåll. Slutsatsen var att det är möjligt och önskvärt.

Allt fler frågor har en storregional betydelse. De sektorer som främst har uppmärksammas är arbets- och bostadsmarknaden samt kollektivtrafik- och trafikinfrastrukturfrågor. Dock har även utbildnings- och innovationsfrågor liksom kultur och rekreation börjat beröras.

Programmets ambition bör vara att skapa samsyn och ett underlag för en gemensam planeringsprocess, där samma utgångspunkter för planeringen gäller och möjlighet ges att samordna RUFSS/RUP processer mellan länen. Samrådet bör innehålla tre alternativa målbilder, som syftar till att i antagen ny RUFSS och motsvarande i övriga län kunna ha en förankrad och "önskvärd", målbild. Samrådsförslaget vad gäller de delar som berör östra Mellansverige bör utformas så att det kan behandlas i samtliga län.

Angeläget är också att arbetet leder fram till tydliga åtgärder i RUF kopplade till det storregionala perspektivet.

Diskussionsfråga till nämndsammanträdet

4) Vilka ÖMS/storregionala frågor och processer är framför allt viktiga att utveckla från Stockholmsregionens perspektiv?

Konsekvensbedömning

Enligt miljöbalken (1998:808) 6 kapitlet måste både en regionplan och ett regionalt utvecklingsprogram miljöbedömas i en miljöbedömningsprocess. Det handlar om att identifiera den mest betydande miljöpåverkan som planen/programmet har, för att sedan samråda kring denna. Syftet är att integrera miljöaspekter i planen/programmet så att en hållbar utveckling främjas. RUF är både en regionplan, enligt PBL (2010:900), och ett regionalt utvecklingsprogram, enligt förordning (1998:1634) om regionalt utvecklingsarbete, och måste därför miljöbedömas samt att en miljökonsekvensbeskrivning måste upprättas.

Eftersom RUF är mycket långsiktig och behandlar komplexa frågor som förutom miljö, även inbegriper tillväxt, hälsa, social sammanhållning etcetera har förvaltningen, tillsammans med Länsstyrelsen, i förarbetet till miljöbedömningen sett att det rimligaste är att göra en konsekvensbedömning där den juridiskt nödvändiga miljöbedömningsprocessen vidgas till att omfatta ett bredare hållbarhetsperspektiv. Det ligger också i linje med det arbete som förvaltningen har gjort kring att stärka hållbarhetsfrågorna utifrån yttranden i aktualitetsarbetet. Detta bör göras i en integrerad process kopplat till hela planprocessen med att ta fram en ny RUF, där de beslut som fattas under processen blir en del av konsekvensbedömningen.